

ho už několik týdnů. Měl jsem v poslední době tolik práce se zařizováním v Saint Pancras, že jsem měl opravdu málo času vyhledat ho. Ale celá ta jeho teorie se mi zdá fantastická. Fakta kolem Davidsona musí mít docela jiné základy, já osobně mohu toliko dosvědčit do všech podrobností přesnost veškerých údajů, které jsem uvedl.

Tři sta mil — a snad ještě dál — od Chimboraza, stovku mil od sněhů na Cotopaxi, v nejdivočejších pustinách ecuadorských And je skryta ta tajemná horská kotlina, zcela odříznutá od světa ostatních lidí, říše slepců. Před dávnými lety to ještě bývalo světu přístupné údolí, ještě se dalo proniknout děsivými stržemi a zledovatělým průsmykem až na jeho poklidné lučiny; a tak se tam také člověk dostal, jedna dvě rodiny peruánských míšenců prchajících před zvůli a násilím špatného španělského vládce. Pak došlo k onomu nesmírnému výbuchu Mindobamby, kdy v Quitu trvala noc po sedmáct dní a u Yaguachi vřela voda a mrtvé ryby pokryly hladinu až ke Guayaquilu; po všem tichomořském pobřeží se sesouvaly svahy hor, rychlé tání přivodilo náhlé záplavy a celý bok starého araukánského hřbetu se s hřměním zřítíl do údolí a navždy zahradil cestu do země slepců krokům dalších objevitelů. Avšak náhoda tomu chtěla, že jeden z oněch prvních osadníků dlel právě na druhé straně soutěsek, když se svět tak strašlivě otrásl, a tak musil zapomenout na ženu i na dítě a na všechny přátele i majetek, které tam nahoře míval, a začít nový život ve světě nížin.

Započal ho tedy, ale nedobře, oslepl, pak se dostal z trestu do dolů a zahynul tam; zato jeho vyprávění se stalo legendou, jež žije podél celých And až podnes.

Byl to příběh o tom, proč se vlastně vydal nazpět z oné horské tvrže, kam připutoval jako dítě, uvázan na hřbetě lamy vedle obrovitého rance zavazadel. To údolí, říkával, mělo vše, po čem lidské srdce touží — čerstvou vodu, pastviny, mírné podnebí, úrodné svahy hnědé prsti porostlé keři s výborným ovocem a nad nimi rozsáhlé a hluboké borové lesy, které zadržovaly všechny laviny. Vysoko nad hlavou je obklopovaly ze tří stran mohutné stěny šedozelených skal korunované ledovými čepicemi; avšak bystřiny z ledovců nestékaly k nim, nýbrž po opačném svahu hor, a jen málokdy se zřítila masa ledu dolů po svahu do údolí. V údolí nikdy nepršelo ani nesněžilo, avšak hojné prameny dávaly bohatou zelenou pastvu a zavlažováním bylo možno takto zúrodnit celé údolí. První usadlíci si vedli vskutku dobře. Stáda prospívala a množila se, a pouze jediná věc kalila jejich štěstí. Bylo to však přetěžké hoře. Navštívila je podivná nemoc, všechny děti, které se v údolí narodily — ba i některé starší děti — osleply. Jen proto také, aby získal nějaký lék nebo kouzlo, jímž by se dal mor slepoty zapudit, vydal se onen poutník bez ohledu na strážení a nebezpečí znovu roklinami dolů. Za oněch časů lidé v podobných případech nepomýšleli na bakterie a na infekce, nýbrž na hříchy; on věřil, že příčina choroby tkví v ličnosti, pro kterou tito vystěhovalci bez kněze odkládali stavbu kostela, ač ho měli postavit hned, jakmile do údolí vkročili. Poutník toužil po tom, aby kmen v údolí vystavěl kostelík — pěkný, levný a praktický kostelíček; k tomu chtěl opatřit nějaké ostatky a podobné mocné nástroje víry, požehnané předměty, tajuplné amulety a modlitby. Ve váčku měl roubík neraženého stříbra, o němž nechtěl nic bližšího říci; tvrdil, že v údolí žádné stříbro není, tvrdil to s houževnatostí nezkušeného

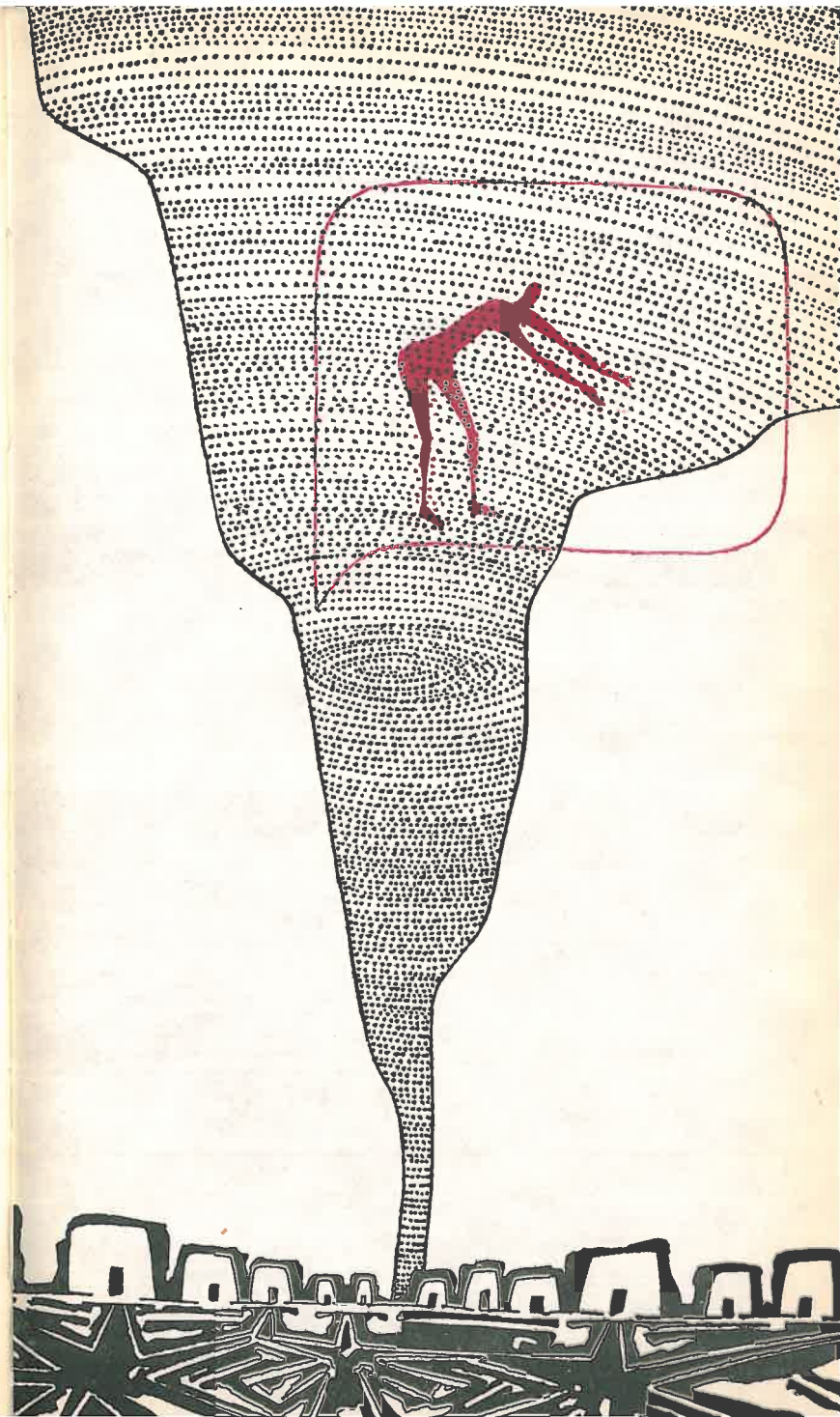
lháře. Prý všichni poskytli stříbrné peníze i šperky, ulili je do jednoho kusu, jak říkal, a chtěli za ně koupit svatou záštitu proti své chorobě. Umím si představit onoho tmavookého, mladého horala, osmahlého, vyzáblého, netrpělivého, jak žmoulá střechu klobouku, člověka nezvyklého mravům dole v kraji, jak vypráví svou historku nějakému bystrému pozornému knězi, ještě před oním velkým zemětřesením; umím si představit, jak spěchá zpátky se svatými a neomylnými prostředky proti tomu zlému navštívení, i jeho bezmeznou hrůzu, s níž stanul před nesmírnými spoustami sesutými do někdejší soutěsky. Ale ostatek jeho bezútěšné pouti se mi ztrácí z dohledu, toliko o jeho nešťastném konci po několika letech něco vím. Kam až se chudák zatoulal z té pustiny! Bystřina, která si kdysi vymlela cestu soutěskou, vyráží nyní z ústí jeskyně ve skálách a legenda, vzniklá kdysi z toho ubohoučkého, neuměle vyprávěného příběhu, legenda o říši slepců někde „tam nahoře“, obíhá mezi lidmi dodnes.

A nemoc šla v tom údolí, teď už osamoceném a zapomenutém, dál svou cestou, navštívila celý nevelký národ. Staří lidé tápali krátkozrace kolem, mladším zrak slábl a děti, které se jim narodily, nespátřily světlo nikdy. Ale nežilo se tam těžko, v tom jejich údolí obklopeném sněhy, ztraceném pro celý svět, bez trní a bodláčí, bez obtížného hmyzu a bez šelem; jen plemeno mírných lam je oživovalo, těch, které sem dovedli, dotáhli a dostrkali koryty úžlácích se řek až po soutěsku, jíž sem nakonec vešli. Krátkozrakost postihovala vidomé natolik zvolna, že sotva ztrátu zraku pozorovali. Vodili své nevidomé potomky sem a tam, až znali výborně celé údolíčko, a když posléze u nich zrak zcela vyhasl, plemeno žilo dál. Dokázali se dokonce včas naučit, jak pečovat o oheň, který pečlivě udržovali v kamenných pecích. Zprvu to byl jen rod prostých lidí, bez vzdělání, jen nepatrně poznamenaných španělskou kulturou, avšak s jistou tradicí věkovitého peruánského

umění a řemesel a ztracené moudrosti starého Peru. Generace šla za generací. Na mnohé zapomněli; mnohé vynalezli. Pověst o velkém světě, z něhož pocházeli, se stávala pouhým mýtem, ztrácela barvy i obrysy. Ve všem kromě schopnosti vidět byli jinak zdatní a silní; pak náhle shodou náhod a dědičnosti se mezi nimi objevil jedinec, který měl dar originálního myšlení, kdo dovedl řečnit, přesvědčovat, po něm pak přišel další. I oni dva zemřeli, zanechali však výsledky svého působení, malá obec rostla počtem i věděním, řešila společenské i hospodářské problémy, které jí vznikaly. Generace šla za generací. Nastal čas, kdy se narodilo dítě celých patnáct generací vzdálené od onoho předka, který vykročil s roubíkem stříbra z údolí, aby vyhledal pomoc boží, a už se nevrátil. Tehdy se stalo, že do této obce vkročil člověk z vnějšího světa. A toto je příběh onoho muže.

Byl to horský vůdce z kraje poblíž Quita, byl až dole u moře a viděl kus světa, svérázný hltoun knih, bystrý a podnikavý člověk, dostal se k anglické horolezecké výpravě, která přijela do ecuadorských hor a najala ho místo jednoho z tří švýcarských vůdců, jenž onemocněl. Lezl s nimi na několika místech, pak se účastnil pokusu o zdolání Parascotopetlu, Matterhornu And, a tam se také pro vnější svět ztratil. O neštěstí se psalo už dobře tucetkrát. Nejlepší je snad Pointerovo zpracování. Vypráví, jak se skupina pracovala svou nejobtížnější, téměř kolmou cestou až k patě poslední a nejvyšší stěny, jak si vybudovali noční bivak ve sněhu na úzké římsě, a se skutečnou dramatickou jiskrou líčí, jak náhle zjistili, že se jim ztratil Nuñez. Volali, ale odpověď nepřicházela; křičeli a hvízdali a po celý zbytek noci nezamhouřili oka.

Když se rozbřesklo, spatřili stopy jeho pádu. Zdálo se vyloučeno, že by byl mohl vydat i jen jediný výkřik. Smekl se východním směrem, k opačnému a neznámému svahu hory; daleko dole na-

razil na strmou sněhovou návěj a proletěl jí spolu se sněhovou lavinou. Stopa vedla rovnou na okraj údésného srázu, pod nímž bylo ukryto vše, co přišlo potom. Daleko a hluboko dole, v mlhavé dálce, spatřili stromy rostoucí v úzkém odříznutém údolí, v ztracené říši slepců. Jenže oni netušili, že je to ona zapomenutá Země slepců, ani se pro ně nijak nelišila od jiných uzounkých pruhů vysokohorských úžlabin. Vyčerpáni touto tragédií se téhož odpoledne vzdali pokusu o vrcholový výstup a Pointer byl povolán do armády, dříve než se mohl pokusit o nový. Až podnes zdvihá Parascotpetl nepokořené temeno a Pointerův přístřešek se nevyužit rozpadá pod sněhy.

Jenže muž, který se zřítíl, pád přežil.

Padal dobrých tisíc stop po svahu, v oblacích sněhu proletěl na sráz ještě příkřejší. Byl po něm smýkán, omráčený, bez smyslů, avšak bez jediné zlomeniny; až nakonec dospěl na mírnější stráž a dokutálel se a zůstal ležet v měkkých bílých spoustách, které se zřítily s ním a zachránily mu život. Přišel k sobě s matnou představou, že je nemocen a že leží v peřinách; pak mu jeho horská zkušenost napověděla, co s ním je, takže se vyhrabal a po chvíli odpočinku se dostal až na vzduch a spatřil hvězdy. Chvíli si opět odpočal, vleže na břiše, a přemýšlel, kde je a co se s ním dělo. Přezkoumal, zda může pohybovat údy, zjistil, že mu chybí pár knoflíků a že má kabát přetažený přes hlavu. Nůž mu zmizel z kapsy, pryč byl i klobouk, třebaže ho měl uvázan pod bradou. Rozpomenul se, že šel hledat kameny na stavbu své části stěny přístřešku. Jeho cepín se ztratil.

Usoudil, že se zřejmě zřítíl, a vzhlédl vzhůru; v přízračném svitu měsíce, který vše ještě zvětšoval, uviděl dráhu svého obrovitého pádu. Chvíli ležel a civěl nechápavě na nesmírnou zsinalou stěnu nad sebou, která se každým okamžikem vynořovala z ustupující temnoty. Na chvíli byl

ho přemohl křečovitý záchvat vzlykavého smíchu. Po dlouhé době si uvědomil, že je na dosah dolní sněhové hranice. Níž pod sebou, tam, kde teď bylo vidět v měsíčním světle schůdný svah, rozeznával temnou, jakoby potrhanou plochu louky s roztroušenými balvany. Vzchopil se a vstal, každý kloub a každá kost ho bolely, s obtížemi slezl z hromady sesutého sněhu a sestupoval dolů, až byl konečně na trávníku, a tam se spíš zřítíl než ulehl vedle balvanu, hluboce se napil z láhve, kterou měl ve vnitřní kapse kabátu, a okamžitě usnul. . .

Probudil ho zpěv ptáků v korunách stromů hluboko pod ním.

Posadil se a uviděl, že je na vršku zvedajícím se u úpatí obrovitého srázu, zbrázděného korytem, jímž se spolu se sněhovými masami sesul sem dolů. Naproti němu strměla proti obloze jiná skalní stěna. Rokle mezi těmito útesy se táhla od východu k západu a byla zaplavena ranním sluncem, které na západě osvětlovalo suť zřícené hory, jež uzavírala úžlabinu na jejím dolním konci. Pod ním, jak se zdálo, spadal do hlubin příkrý sráz, avšak za kupami sněhu v korytu objevil komínovitou rozsedlinu, mokvajícím tajícím sněhem, jíž by se člověk ze zoufalství mohl odvážit dolů. Bylo to snadnější, než se zprvu domníval, a tak dospěl posléze k dalšímu osamělému vršku, a když pak sešplhal bez zvláštních potíží po skálách níž, dostal se až na stráň porostlou stromy. Prozkoumal cestu a pustil se pak směrem k úžlabině, neboť viděl, že se rozšiřuje o něco výše do lučinatého údolí, kde teď už zřetelně spatřoval shluk kamenných domků, tvarem dost zvláštních. Cesta se chvílemi podobala spíše šplhání po strmé zdi, a po nějaké době přestalo slunce prozařovat roklinu, ptačí zpěv umkl, vzduch kolem něho ochladl a potemněl. Avšak o to jasněji se jevílo vzdálené údolí a chatrče v něm. Pak dospěl k údolní suti a mezi kamením zahlédl — měl dobrý postřeh —

z rozsedlin dychtivé zelené ruce. Utrhl si pár výhonků, rozžvýkal je a zjistil, že mu to udělalo dobře.

Okolo poledne konečně vyšel z hrdla soutěsky na pláň a na slunce. Byl celý rozbitý a unavený; posadil se do stínu u skály, naplnil láhev vodou z pramene, vypil ji a chvíli ještě odpočíval, než se vydal na cestu k chatrčím.

Zdály se mu podivné, a vlastně celý vzhled údolí, když je prohlížel, nabýval na podivnosti. Většinu jeho povrchu zabíraly svěží zelené louky poseté spoustou krásných květů, zavlažované s mimořádnou péčí a jevící stopy pravidelných sklizní, lán po lánu.

Vysoko, kolem celého údolí, vedl násyp, patrně strouha, z níž prýštily pramenky vody a napájely louku. Na svazích ještě výše nad náspem spásala stáda lam řidnoucí porost. U hraničního náspu byly tu a tam vybudovány nějaké přístřešky, patrně stáje nebo krmítka pro stáda. Zavlažovací stružky se sbíhaly do hlavního kanálu dole uprostřed údolí. Tento střed byl na obou koncích údolí uzavřen zdí asi do výše prsou. Dávalo to všechno této samotě jakousi zvláštní městskou podobu, podobu, kterou ještě zvyšovala skutečnost, že údolí křižovala pravidelná síť mnoha cest dlážděných černými a bílými kameny, každá s jakousi podivnou zvýšenou obrubou. Chatrče ve vesnici nebyly jen tak halabala roztroušeny, jak to znal z jiných horských vesnic; stály v plynulé řadě po obou stranách hlavní cesty, neuvěřitelně čisté; tu a tam zely v jejich strakatých stěnách dveře, avšak ani jediné okno nenarušovalo jejich vyrovnanou frontu. I ta jejich strakatost se vyznačovala zvláštní nepravidelností: byly nahozeny omítkou, jež byla místy šedivá, jinde nahnědlá, jinde zas břidlicová nebo temně hnědá; pohled na tuto divokou křiklavinu omítek poprvé přinesl příchozímu na jazyk slovo „slepý“. „Ten, kdo má tohle na svědomí,“ pomyslel si, „musel být 185 slepý jako kotě.“

Sešplhal po zbytku srázu a dosáhl náspu a strouhy, jež obtékala údolí, poblíž místa, kde se z kanálu přepadem vrhal do hlubin strže tenký třepotavý paprsek vodopádu. Zahlédl teď několik mužů i žen, odpočívali na kupách požaté trávy vzadu na lukách, jako by světili poledne; blíže k vesnici polehávalo pár děcek a takřka na dosah ruky kráčeli tři muži, na šíjích jha s vědry, po cestičce směřující od náspu k chatrčím. Měli na sobě oblečení z vlny lam a kožené boty a opasky, na hlavách čepice s krytem pro uši i pro týl. Šli husím pochodem, zvolna, a zřvali, jako by byli celou noc oči nezamhouřili. V jejich vzezření bylo cosi tak blahobytného a ctihodného, že Nuñez po chvílce váhání vylezl na balvan, za nímž se až dosud skrýval, tak aby ho bylo co nejlépe vidět, a zahlaholil hlasem, jenž se rozlehl po celém údolí.

Tři muži stanuli a natáčeli hlavy, jako by se rozhlíželi kolem sebe. Obraceli se tvářemi sem a tam a Nuñez jim kynul. Nezdálo se však, že by ho přes všechno mávání byli spatřili, po chvíli se postavili tváří k horám zcela vpravo od něho a houkli — jakoby v odpověď. Nuñez na ně křikl znovu, a pak ještě jednou, nakonec však po všech bezúspěšných zamáváních se vynořilo v jeho mysli opět slovo „slepý“. „Buď jsou to hlupáci, nebo jsou docela slepí,“ řekl si.

Nedovolal se, nakonec rozzlobeně přešel potok po úzké lávce, a když k nim došel, byl si již jist, že slepí jsou. Uvědomil si, že tohle údolí je zřejmě ona Země slepců, o níž hovořily legendy. Naráz před ním to poznání vyvstalo a s ním i pocit velkého, záviděníhodného dobrodružství. Tři slepci stáli pospolu, nehleděli na něho, ale natáčeli směrem k němu uši a zjevně ho posuzovali podle nezvyklých zvuků jeho kročejů. Tiskli se k sobě jako lidé, kteří se trochu bojí, viděl, jak mají víčka zavřená a zapadlá, jako by i oči pod nimi byly zakrněly a ztratily se. Na tvářích se zračil bezmála výraz bázně.

„Je to člověk,“ pravil jeden z nich sotva srozumí-

telnou španělštinou, „je to člověk — nebo je to snad duch — přichází dolů ze skal.“

Ale Nuñez pokročil vpřed se sebedůvěrou mládí, jež právě vstupuje do života. Zatanuly mu na mysli všechny dávné zkazky o Zemi slepců a hlavou mu probíhalo jako refrén staré známé pořekadlo:

„Mezi slepými je jednooký králem.“

Mezi slepými je jednooký králem.“

A tak je velice zdvořile pozdravil. Hovořil s nimi a dobře užíval svého zraku.

„Odkud se tu vzal, bratře Pedro?“ zeptal se jeden z nich.

„Ze skal.“

„Přišel jsem přes hory,“ řekl Nuñez, „ze zemí, které jsou za nimi — ze zemí, kde jsou lidé, kteří vidí. Skoro až z Bogoty, kde je lidí na statisíce a kde konce města nedohlédneš.“

„Nedohlédneš?“ zamumlal Pedro. „Nedohlédneš?“

„Přišel,“ řekl druhý slepec, „rovnou ze skal.“

Jejich kabátce byly nezvykle střiženy a každý byl šit jiným druhem stehů.

Vylekali ho, když proti němu naráz všichni vykročili, každý s napřaženou paží. Ustoupil před těmi rozpjatými prsty.

„Pojď blíž,“ řekl třetí slepec, sleduje jeho pohyb, a obratně po něm hmatl.

Pak si Nuñeze podrželi a ohmatávali ho a nepromluvili, dokud neskončili.

„Dejte pozor!“ vykřikl, když mu jejich prst zajel do oka; zjistil, že se jim tento orgán s cukajícím se víčky zdá podivný. Ohmatávali mu oči znovu.

„Je to divný tvor, Correo,“ pravil ten, kterému říkali Pedro. „Jen si sáhni, jaké má hrubé chlupy. Docela jako srst lam.“

„Je drsný jako skály, které ho zrodily,“ pravil Correa a zkoumal Nuñezovu neoholenou bradu měkkou, trochu zavlhlou rukou. „Snad mu časem změkne.“ Nuñez se při tom ohmatávání trochu

John Symington
„Dejte pozor!“ řekl znovu.

„On mluví,“ řekl třetí slepec. „Tak to přece jen bude člověk.“

„Brr!“ řekl Pedro, kabát se mu zdál příliš hrubý. „A jak jsi se sem na svět dostal?“ zeptal se Pedro. „Ne na svět, ale ze světa. Přes skály a přes ledovce; tamhle horem, je to až skoro na půl cesty ke slunci, ten hřeben. Z toho velkého světa, ze země, která spadá k moři, dvanáct dní cesty odtud.“

Téměř nedbali, co povídá. „Otcové nám vyprávěli, že člověk může vzniknout působením přírodních sil,“ řekl Correa. „Z tepla a z vlhka a z tlení — z tlení.“

„Zavedeme ho ke stařešinům,“ řekl Pedro.

„Nejdřív ale křikněte,“ řekl Correa, „ať nevylekáme děti. Tohle bude ale náramná událost.“ Křikli tedy a Pedro vykročil a vzal Nuñeze za ruku, aby ho dovedl k chatrčím.

Nuñez se mu vytrhl. „Vždyť přece vidím na cestu.“

„Vidí?“ řekl Correa.

„No, vidím,“ obrátil se k němu Nuñez, a vtom klopýtl o Pedrovo vědro.

„Nemá ještě asi dost dokonalé smysly,“ pravil třetí slepec. „Klopýtá, blábolí nějaká nesmyslná slova. Veďte ho za ruku.“

„Jak chcete,“ řekl Nuñez, vedli ho a on se hlasitě smál.

Jak se se zdálo, neměli o zraku ani ponětí. Jen až přijde čas, všechno poznají.

Uslyšel volat další lidi a spatřil, jak se uprostřed hlavní cesty ve vsi shromažďuje houf postav.

Přišel na to, že tohle první setkání s obyvateli země slepců klade daleko větší nároky na jeho nervy a trpělivost, než předpokládal. Vesnice teď vypadala větší, když se k ní přiblížili, šmouhované omítky podivnější a zástup dětí, mužů a žen (některé z žen a dívek, jak si s uspokojením povšíml, měly docela pěkné tvářičky, až ovšem na oči, zavřené a zapadlé) se kolem něho shlukl, přidržel si

John Symington
ho, ohmatával ho jemnými citlivými rukama, číchal k němu a naslouchal každému slovu, které vyřkl. Některá děvčata se však držela opodál, jako by se ho bála, a vskutku — jeho hlas ve srovnání s jejich tiššími a jemnějšími hlasy zněl drsně a hrubě. Tísnil ho. Jeho tři průvodci se mu drželi poblíž a s majetnickým přdechem znovu a znovu opakovali: „Divoch ze skal.“

„Z Bogoty,“ říkal Nuñez. „Bogota. Za horami.“

„Divoch — mluví divošsky,“ povídal Pedro.

„Slyšeli jste to někdy — Bogota? Ještě nenabyl úplně rozumu. Teprve začíná mluvit.“

Nějaký kluk ho štípl. „Bogota!“ poškleboval se.

„No jistě! A to je nějaké město! Ne jako vaše vesnice! Přišel jsem z dalekého světa — ze světa, kde lidé mají oči a kde vidí.“

„Bogota se prý jmenuje,“ říkali kolem něho.

„Klopýtá,“ řekl Correa, „dvakrát klopýtl, než jsme sem došli.“

„Zaveďte ho před stařešiny.“

A náhle ho zatlačili jedněmi dveřmi do místnosti, kde bylo tma jako v ranci, jen na jednom konci skomíral oheň. Zástup za ním se zavřel, skoro úplně se setmělo, a než stačil zastavit, klopýtl o nohy muže, který uvnitř seděl, a natáhl se jak široký, tak dlouhý. A ještě v pádu udeřil napřaženou rukou kohosi po tváři; ucítil, jak jeho dlaň narazila na ty měkké rysy, a uslyšel podrážděný výkřik, po chvíli pak zápolil s množstvím rukou, které se ho zmocnily. Byl to boj proti přesile. Došlo mu, v jaké situaci se to ocitl, a ustal se zmítat.

„Upadl jsem, no,“ řekl. „Nebylo tu vidět, je tu tma jako v hrobě.“

Nastalo odmlčení, jako by se ti všichni nevidění kolem něho pokoušeli porozumět tomu, co říká.

Poté se ozval Correův hlas: „Je zrovna stvořený. Ještě při chůzi klopýtá a plete do řeči slova, která nemají žádný smysl.“

Také ostatní o něm hovořili, zaslechl toho však málo a rozuměl ještě méně.

„Smím se posadit?“ zeptal se, když utichli.

„Prát se s vámi už nebudu.“

Poradili se a pak mu dovolili, aby se zvedl.

Hlas jakéhosi staršího muže ho začal vyslychat a Nuñez shledal, že se pokouší vysvětlit jim, jaký je ten širý svět za horami, z něhož sem k nim vpadl, jaká je obloha, co jsou hory a zrak a jiné divy neznámé stařešinům, kteří mu tu potmě naslouchali v Zemi slepců. A že mu nevěří a že nerozumějí pranicem z toho, co jim říká, což naprosto nepředpokládal. Dokonce ani mnoha jeho slovům neporozuměli. Již čtrnáctá generace tohoto národu tu setrvala, slepí a odríznuti od světa vidoucích; všechny pojmy související se zrakem ztratily nebo změnily smysl; vzpomínky na ostatní svět zanikaly a měnily se v pohádkové příběhy; a přestali se vůbec zajímat o cokoli mimo meze skalnatých úbočí za jejich kruhovým valem. Vyrostli mezi nimi slepí géniové, začali zkoumat útržkovité zbytky víry a tradic, jež si s sebou kmen přinesl z dob, kdy ještě viděl, rozmetali to všechno jako ničemné bludy a nahradili je novými, rozumnějšími výklady. Jejich představivost zakrnela spolu s jejich očima, nahradili ji novými představami opřenými o přecitlivé uši a špičky prstů. Pozvolna si Nuñez uvědomoval, jak to vlastně je; nijak se nenaplnovalo jeho očekávání, že jeho cizí původ a jeho dar zraku vzbudí úžas a úctu; a když jeho nezdařilý pokus vysvětlit jim, co je vlastně zrak, byl prostě odsunut stranou jako zmatené vyprávění právě stvořené bytosti, jež popisuje divy svých pocitů a nedovede je spojit v celek, poddal se a trochu otráven vypoaslechl jejich kázání. A tak mu nejstarší ze slepců vysvětlil, jak je to vlastně s životem, s filosofii i s náboženstvím, jak byl svět (myslel tím jejich údolí) nejprve jen prázdná jeskyně ve skálách a jak pak povstaly nejprve věci neživé, bez daru hmatu, poté lamy a pár jiných tvorů, kteří neměli než hrubé smysly, pak přišel člověk a nakonec andělé, které lze slyšet zpívat a třepetat se, avšak jižž se ještě nikdo nedokázal dotknout. což byla

pro Nuñeze nemalá hádanka, dokud si nevzpomněl na ptactvo.

A pokračoval; vyprávěl Nuñezovi, jak byl čas rozdělen na doby studené a doby teplé, což se slepcům krylo se dny a s nocemi, jak dobře se spí v době teplé a pracuje v době studené, takže teď, nebýt jeho příchodu, celé město slepců by bylo ponořeno ve spánku. Privil, že Nuñez byl přímo stvořen pro to, aby pochopil a sloužil moudrosti, jíž oni dosáhli, a že se jen musí — přes neuspořádanost své mysli a přesto, že se ještě nenaučil kráčet bez klopýtání — snažit ze všech sil, aby se tomu všemu naučil, k čemuž lidé ve dveřích povzbudivě hlučeli. Řekl posléze, že noc — neboť slepci dnům říkali noc — už značně pokročila, a poslal všechny opět spát. Optal se Nuñeze, jestli umí spát, a Nuñez mu odpověděl, že ano, že by jen před spaním rád něco pojedl.

Přinesli mu jídlo — mléko lamy v misce a hrubý slaný chléb a pak ho odvedli na osamělé místo, aby se najedl mimo doslech a hleděl se vyspat, než je chlad horského večera opět probudí do jejich dne. Jenže Nuñez ani nezdřímá.

Zůstal místo toho sedět, kde ho nechali, odpočíval a probíral v mysli znovu nečekané okolnosti svého příchodu.

Tu a tam se usmál, někdy pobaveně, někdy pohoršeně.

„Nenabyl ještě úplně rozumu!“ říkal si. „Ještě má nevyvinuté smysly! Moc málo vědí, jaké urážky se dopustili na králi a pánu, jakého jim seslalo samo nebe. Ale já je přivedu k rozumu. Jen jak na to — jen jak na to.“

Přemýšlel, jak na to, ještě když slunce zapadalo.

Nuñez měl smysl pro všechno krásné a zdálo se mu, že záře, která vzplála na sněhových polích a ledovcích, jež se zdvihaly na všech stranách údolí, bylo to nejkrásnější, co kdy spatřil. Putoval zrakem od té nedostupné krásy zpět k vesnici a k zavlažovaným políčkům, rychle se nořícím do šera, a náhle ho přemohl přívál citů a děkoval

bohu zhloubi srdce za to, že mu byl darován smysl zraku.

Uslyšel hlas, který na něho z vesnice volal.

„Hej, Bogoto! Pojď sem!“

Vstal a usmál se. Však jim jednou provždy ukáže, co znamená mít zrak. Hledat ho můžou, ale ne najdou ho.

„Cože nejdeš, Bogoto!“ pravil ten hlas.

Nezvučně se zasmál a kradmo sešel dvěma kroky z cestičky.

„Nešlap po louce, Bogoto, to se nesmí.“

Nuñez sám sotva zaslechl šramot, který způsobil.

Prekvapeně stanul.

Mluví k němu přibíhal po strakatě vydlážděné pěšině.

Nuñez se vrátil na cestu. „Jsem tady,“ řekl.

„Proč jsi nešel, hned když jsem tě volal?“ řekl slepec. „To tě musíme vodit jako malé dítě? Copak neslyšíš, kde je cesta?“

Nuñez se rozesmál. „Vidím, kde je,“ odpověděl.

„Vidím není žádné slovo,“ řekl mu po chvíli slepec. „Nech těch potrhlostí, poslouchej mé kroky a pojď za mnou.“

Nuñez ho roztrpčeně následoval.

„Však ještě přijde můj čas,“ říkal.

„I vždyť ty se poučíš,“ odpověděl slepec. „Na světě toho ještě je, co se musíš naučit.“

„To jsi nikdy neslyšel, že mezi slepými je jednooký králem?“

„A kdo je to slepý?“ zeptal se nevidomý lhostejně, jen tak přes rameno.

Minuly čtyři dny a pátý den stále ještě slepí nerozpoznali svého krále, který mezi svými poddanými trčel jako neohrabaný a daremný cizinec. Přicházel na to, že prohlásit se králem je mnohem těžší, než se zprvu domníval, takže zatímco promýšlel, jak ten převrat provést, dělal to, co po něm chtěli, učil se zvykům a obyčejům země slepců. Nejmrzutější se mu zdála práce a vůbec život v noci a byl rozhodnut, že to bude první věc, kterou

Ti človíčkové vedli spořádaný, pracovitý život, se vši poctivostí a štěstím, jak se jim jen dá mezi lidmi rozumět. Dřeli, avšak nikoli do úmoru; jídla i ošacení bylo dostatek; našel se čas i na odpočinek a na svátky; měli rádi muziku a zpěv, měli rádi jeden druhého i své děti.

Vedli si ve svém urovnaném světě s obdivuhodnou sebedůvěrou a přesností. Bylo to tak — všechno bylo upraveno přesně na míru, přesně podle jejich potřeb; každá z cest rozbíhajících se do údolí měla svůj stálý úhel vůči ostatním, cesty se rozlišovaly druhem vrubů na obrubnicích; všechno, co překáželo na lukách i na pěšinách, všechny nerovnosti byly už dávno urovnané a odstraněny; všechny jejich práce a návyky vznikly přirozenou cestou z jejich nezvyklých potřeb. Jejich ostatní smysly se neuvěřitelně zbystrily; zaslechli a rozpoznali i nejmenší pohyb člověka na tucet kroků daleko — slyšeli i sám tlukot jeho srdce. Intonace hlasu a lehké dotyky už jim dávno nahradily výraz tváře, a s lopatou, motykou a vidlemi zacházeli s takovou zručností, jakou si jen zahradník může přát. Čich měli neobyčejně zjemnělý, rozlišovali jednotlivce podle pachu tak bystře jako pes, a také v péči o lamy, které žily nahoře ve skálách a k náspu si přicházely pro krmení a ukrýt se před nepohodou, si vedli spolehlivě a s lehkostí. Nuñez se ještě měl přesvědčit o hbitosti a jistotě jejich pohybů, když se nakonec pokusil prosadit se násilím.

Vzbouřil se, avšak nejdříve to zkusil s přesvědčováním.

Nejprve se jim při různých příležitostech pokoušel o zrak něco vysvětlit. „Podívejte se, lidi,“ říkal jim, „vy některým věcem na mně prostě nerozumíte.“

Jednou nebo dvakrát ho vyslechli; seděli se svěšenou hlavou, boltce pozorně natočeny směrem k němu a on se jim poctivě snažil povědět, co to znamená vidět. Mezi jeho posluchači bývala dívka, 193 která měla víčka méně zarudlá a propadlá než

ostatní, až by se bylo téměř zdálo, že pod nimi skrývá oči, a o té se domníval, že ji bude možno nejsnáze přesvědčit. Vyprávěl o krásách, které zrak poznává, o pohledu na hory, na oblohu, na východ slunce, a oni mu naslouchali s pobavenou nedůvěrou, která se vzápětí měnila v odsudek. Říkali, že nic takového jako hory není, že přece tam na konci skal, kde se pasou lamy, je opravdický konec světa; tam že začíná strop té jeskyně, které se říká všehomír, z něho že padá vláha i laviny; a když trval na svém, že svět nemá žádnou takovou střechu, jakou si oni představují, prohlásili, že to jsou zlé smyšlenky. Pokud jim popisoval oblohu a mraky a hvězdy, měli to za děsivou prázdnotu, obludnou nicotu namísto hladké střechy světa, v níž věřili — ba přímo článkem jejich víry bylo, že strop té jeskyně je nesmírně hladounký na dotek. Viděl, že je vyvedl z míry, a tak nechal tuhle stránku věci být a pokusil se objasnit jim spíše praktickou cenu zraku. Jednoho rána spatřil Pedra, jak přichází cestou, které se říkalo Sedmnáctá, byl však ještě z dosahu jejich sluchu i čichu, a tak jim o něm pověděl. „Za chvilinku,“ pro-rokoval, „sem dojde Pedro.“ Nějaký stařec poznamenal, že Pedro nemá na Sedmnácté cestě co dělat, a pak, jakoby na potvrzení jeho slov, blížící se Pedro odbočil a šel dále po Desáté, pryč směrem k vnějšímu náspu. Když Pedro nedorazil, vysmáli se Nuñezovi, a když se pak chtěl očistit a dovolával se Pedrova svědectví, ten vše popřel a choval se k němu od té chvíle nepřátelsky. —

Pak je přemluvil, aby ho nechali vystoupit kus cesty po lukách nahoru směrem k náspu; s ním šel jeden dobrovolník, jemuž slíbil popsat vše, co se děje mezi chatrčemi. Popsal, kdo, kam a odkud přišel, nebo odešel, avšak co tyto lidi doopravdy zajímalo, bylo to, co se děje uvnitř těch přístřeší bez oken — jen podle toho byli ochotni ho přezkoušet — a o tom jim ovšem nedokázal říci nic, to neviděl. A po tomto nezdaru, po výsměchu, který nedokázali potlačit, se rozhodl použít násilné

cesty. Myslel na to, že se zmocní rýče a znenadání jednoho nebo dva z nich srazí k zemi, a tak jim v otevřeném střetnutí ukáže, jakou výhodou je zrak. Dospěl ve svém rozhodnutí tak daleko, že se rýče skutečně chopil, a pak o sobě zjistil novou věc, že totiž udeřit chladnokrevně slepce je pro něj zholá neproveditelná věc.

Zaváhal a uvědomil si, že o tom všichni vědí, že rýč popadl. Stáli nastraženi, hlavu natočenu stranou, boltce nastaveny směrem k němu, a čekali, co udělá.

„Polož ten rýč,“ řekl jeden z nich a Nuñez pocítil bezmocnou hrůzu. Už by byl poslechl. Potom však odstrčil jednoho z nich až ke zdi chatrče a utekl podle něho pryč, ven ze vsi.

Šel napříč loukou, zanechával za sebou pruh sešlápnuté trávy a najednou se posadil u jedné z těch jejich cestiček. Pociťoval trochu onoho rozjaření, jaké se zmocňuje všech mužů na počátku boje, pak však v něm převládl zmatek. Začínal si uvědomovat, že ani bojovat nelze s plným uspokojením s takovými tvory, kteří jsou na jiné duševní úrovni než on sám. V dálce spatřil hlouček mužů s rýči a klacky, jak vycházejí z domků a postupují v rozvíjející se řadě po několika stezkách směrem k němu. Šli pomalu, hojně spolu rozmlouvali a co chvíli celý řad stanul, začenichal a zaposlouchal se. Když to provedli poprvé, Nuñez se usmál. Ale pak už mu do smíchu nebylo.

Jeden narazil na jeho stopu na louce, sehnul se k ní a po hmatu ji sledoval.

Pět minut sledoval Nuñez, jak se rojnice rozvíjí, a pak se nejasný pocit, že by měl něco dělat, změnil v naléhavé nutkání. Vstal, udělal krok nebo dva směrem k obvodovému náspu, a opět se vrátil. Stáli proti němu v půlkruhu, tiše naslouchali.

Í on stál tiše, pevně svíral rýč oběma rukama. Má je napadnout?

Tep v uších mu bušil do rytmu slov: Mezi slepými je jednooký králem!

Ohlédl se na zeď náspu za sebou, vysokou a nepřekonatelnou — nepřekonatelnou, neboť byla hladce omítnuta, avšak proraženou četnými bran-kami, a pak na postupující rojnici těch, kdož se ho vydali hledat. Za ní z řady chatrčí přicházeli další slepci.

Má je napadnout?

„Bogoto!“ křikl jeden z nich. „Bogoto! Kde jsi?“ Stiskl rýč ještě pevněji a vykročil dolů po louce směrem k osadě, a jen se pohnul, začal se kruh svírat. „Budu je řezat, jak se mě dotknou,“ zapřísahal se, „jakože je nebe, budu je řezat. Bít je budu!“ Zavolal nahlas: „Dejte si pozor, budu si v tomhle údolí dělat, co chci. Slyšíte? Budu si dělat, co chci, a chodit, kam chci!“

Rychle se k němu stahovali, tápavě, ale přece jen hbitě. Bylo to jako hra na slepou bábu, až na to, že jen bába viděla a všichni ostatní byli slepí. „Chyťte ho!“ vykřikl někdo. Nacházel se na těživě nepravidelného oblouku svých pronásledovatelů. Pocítil náhle, že musí projevit rozhodnost a vůli. „Vy tomu nerozumíte,“ zařval hlasem, který měl zaznít mohutně a velitelsky, avšak který mu selhal. „Vy jste slepí, a já, já vidím. Nechte mě na pokoji!“

„Bogoto! Hned polož ten rýč a nešlap po té trávě!“

Tenhle poslední příkaz, groteskní svou téměř městskou podobou, v něm zvedl nával hněvu.

„Ztřískám vás,“ křičel a zalykal se rozčilením. „Jakože je nebe nade mnou, já vás roztřískám. Nechte mě na pokoji!“

Dal se do běhu, nevěděl však, kam utéct. Utekł pryč od nejbližšího ze slepců, neboť na něho padla hrůza z toho, že by ho měl zasáhnout rýčem. Zarázil se a kličkou pak unikl svírajícímu se řadu. Vyrázil směrem, kde ještě zbývala širší mezera, ale muži na obou jejích stranách rychle postřehli zvuk jeho kročejů a vyběhli si vstříc. Skočil vpřed, zjistil, že jim neujde, a — rýč se zasvištěním dopadl. Ucítil zásah do měkkého, do ruky, do paže, a ten

člověk byl s bolestivým zaječením na zemi a on sám volný.

Volný! Ale pak už byl opět blízko řady chatrčí a sem a tam rychle a s rozmyslem pobíhali slepci a mávali rýči a klacky.

Zaslechl za sebou kroky, právě včas, řtil se na něj dlouhán a rozpráhoval se už, mře podle jeho kroků. Ztratil nervy, mrštil rýčem po protivníkovi a minul ho o dobrý yard a prchl, s výkřikem se vyhýbaje dalšímu.

Propadl panice. Pobíhal divoce sem a tam, kličkoval, kde toho vůbec nebylo třeba, a ve snaze uchovat si rozhled na všechny strany klopýtl. Na chvíli se ocítl na zemi a oni jeho pád uslyšeli. V dálce byla v náspu branka a připadala mu jako sama nebesa; divoce vyrazil směrem k ní. Neohlížel se ani po pronásledovatelích, dokud jí nedosáhl, překlopýtal přes můstek, vyškrábal se kousek do svahu mezi skaliska, k údivu a nelibosti mladé lamy, která odskákala z dohledu, a pak se složil na zem, lapaje po dechu.

A tak skončil jeho pokus o převzetí moci.

Zůstal za náspem, obklopujícím Zemi slepců, dva dny a dvě noci, bez jídla a bez přístřeší, a přemítal o tom, co se tak neočekávaně zběhlo. Do úvah si nepřestával opakovat s přidechem stále posměšnějším to nabubřelé pořekadlo: „Mezi slepými je jednooký králem.“ Přemýšlel úporně o tom, jak ten kmen udolat a ovládnout, a svítalo mu, že prakticky žádná taková cesta neexistuje. Neměl zbraně, a teď bude ještě těžší se jich nějak zmocnit.

I do města Bogoty už dolehla civilizace, rozleptala ho tam, takže se nedokázal sebrat, sejít dolů a začít slepce vraždit. Samozřejmě, kdyby s tím byl začal, byl by si pak mohl diktovat podmínky pod hrozbou, že jinak je vyvraždí všechny. Ovšem — dřív nebo později musí také spát!... Pokoušel se také najít mezi borovicemi něco k jídlu, uvelebit se pod borovým chvojkem, když v noci přimrzalo, chytit do léčky nějakou lamu —

to s daleko menším úspěchem — zabít ji, snad utlouci kamenem, a tak si konečně opatřit něco k snědku. Avšak lamy o něm měly své pochyby, pozorovaly ho hnědýma očima a plivaly, když se k nim přiblížil. Druhý den ho přepadl strach a zachvaty třesavky. Konečně se přiblížil opět dolů k náspu kolem Země slepců a pokusil se vyjednávat. Popolézal podél strouhy a volal, dokud nepřišli k bráně dva ze slepců a nezačali s ním mluvit.

„Byl jsem bláhový,“ řekl jim. „Ale to je asi tím, že jsem zrovna stvořený.“

Povídali, že to už zní líp.

Říkal, že už je teď moudřejší a že lituje všeho, co natropil.

Pak, aniž tomu chtěl, se rozplakal, neboť byl zesláblý a roznemohl se, ale pro ně to bylo znamenání obratu k lepšímu.

Ptali se ho, jestli stále ještě „vidí“.

„Ne, nic takového,“ odpověděl. „To byla taky taková bláhovost. To je jen slovo, které neznamená nic — mňň než nic.“

Zeptali se, co že má nad hlavou.

„Asi desetkrát deset výšek dospělého muže nad hlavou je střecha světa, kamenná, hladká, hladounká...“ Hystericky se rozvzlykal. „A už se mě neptejte a dejte mi něco jíst, nebo umřu.“

Očekával krutý trest, avšak slepci dovedli od-pouštět. Dívali se na jeho vzpouru jako na další z důkazů jeho nedospělosti a méněcennosti; dostal jen bičem a pak mu přikázali tu nejjednodušší a nejtěžší práci, co měli; neviděl jinou cestu, jak si uhájít živobytí, a tak se podvolil a dělal, co mu nařídili.

Několik dní však byl ještě chorý a byl ošetřován s vlídností a laskavostí, která mu usnadnila jeho podrobení. Nutili ho však, aby ležel ve tmě, což mu přinášelo velkou trýzeň. Docházeli za ním slepí mudrci, kázali mu o hříšné lehkosti jeho mysli a tolik ho kárali pro jeho pochyby o kamen-né poklici, jež příkrývá ten rendlík jejich vesmíru, 198

že div nezapochyboval o svých smyslech, když ji už dávno nespátril nad hlavou.

A tak se stal Nuñez jedním z obyvatel Země slepců, kmen přestal být jen nějakým neurčitým, obecným kmenem a rozpadl se pro něj na známé jednotlivce, zatímco svět za horami byl stále vzdálenější a vzdálenější a stále méně skutečný. Žil tu Yacob, jeho pán, laskavý člověk, pokud ho někdo nerozzlobil; žil tu Pedro, synovec Yacobův, a Medina-saroté, Yacobova dcera. V Zemi slepců nebyla příliš ceněna, neboť měla pevné rysy a postrádala onu lesklou pleť, tak příjemnou na omak, pro slepce pravý ideál ženské krásy; ale Nuñezovi se hned napoprvé zdála krásná, a teď to pro něj byla ta nejkrásnější tvář pod sluncem. Její zavřená víčka nebyla zapadlá a zarudlá, jak to bylo v údolí běžné, vyhlížela, jako by se měla každým okamžikem otevřít; a měla dlouhé řasy, které ji podle běžného tamějšího úsudku hyzdily. A měla zvučný hlas, neuspokojivý pro zjemnělý sluch údolních šohajů. A tak byla bez nápadníka.

Nastal čas, kdy se Nuñez domníval, že získá-li její přízeň, smíří se s tím, že v údolí zůstane navždy.

Sledoval ji; vyhledával příležitosti, kdy jí mohl činit drobné úsluhy, a zjistil, že si ho povšimla. Jednoho svátečního dne, když se celá vesnice shromažďovala, se za matného světla hvězd a při sladké muzice posadili vedle sebe. Nahmatal její ruku, odvážil se a stiskl ji. A ona jeho stisk jemně opětovala. Jindy, když potmě zasedli k jídlu, ucítil, že ho její ruka něžně hladí, vtom náhodou vzplál oheň do výše a on spatřil tu něžnost i na její tváři.

Snažil se promluvit s ní.

Vyhledal ji jednoho dne, když seděla pod letním měsícem a předla. To světlo z ní vytvářelo stříbřité tajemství. Posadil se jí u nohou a pověděl jí, jak ji miluje, jak krásná pro něho je. Byl to hlas milence, 199 zněl s obdivem blížícím se až bázni, nikdy až do

té chvíle se s takovým zbožňujícím vyznáním nese-
setkala. Nedala mu určitou odpověď, ale bylo
zřejmé, jak ji jeho slova potěšila.

Poté s ní hovořil, kdykoli se k tomu jen naskytla
příležitost. Údolí se pro něho stalo celým světem
a svět za horami, kde lidstvo žilo za slunečního
svitu, se zdál být už jen pouhou pohádkou, kterou
jí bude jednoho dne šeptem vyprávět. Jen obezřet-
ně a bážlivě jí vyprávěl o zraku.

Zrak se jí zdál nejpoetičtější ze všech bájí, na-
slouchala líčení hvězd a hor a své vlastní sladké
bělostné krásy s pocitem provinilé marnosti. Ne-
věřila, rozuměla sotva napůl, ale nějakým tajem-
ným způsobem ji to tak těšilo, až se mu zdálo, že
ho pochopila.

Jeho láska ztratila na bázni a získala na odvaze.
Už byl rozhodnut požádat o ni Yacoba a stařešiny,
ale ulekla se toho a zaváhala. Takže to nakonec
byla jedna z jejích starších sester, jež první svěřila
Yacobovi, že se Medina-saroté a Nuñez mají rádi.
Od samého počátku byl proti Nuñezově sňatku
s Medinou-saroté odpor; ne že by si byli tolik
považovali jí, jako spíše proto, že jeho měli za
méněcenného, za hlupáčka, za budižkničemu,
který nedosáhl postačující úrovně, aby mohl být
přijat jako muž. Zarytě se tomu protivily její
sestry, bude to prý příhana pro ně pro všechny;
i starý Yacob, třebaže se v něm zrodila svým
způsobem náklonnost pro toho jeho nemotorného,
poslušného nevolníka, vrtěl hlavou a tvrdil, že
takovou věc nemůže dopustit. Mladíky pohoršova-
la představa, že bude pohaněno jejich plemeno,
jeden zašel dokonce tak daleko, že Nuñeze urážel
a uhodil. Nuñez ránu oplatil. Poprvé si tehdy
ověřil přednosti zraku, nesporné i v šeru, a když
potyčka skončila, nenašel se už nikdo, kdo by
proti němu zvedl ruku. Ale stále ještě měli tento
sňatek za nemožný.

Starý Yacob měl svou nejmladší rád a trápilo ho,
když se mu chodila vyplakat na rameno.

„To víš, má milá, je to jen chudák a prostáček. 200

Má takové ty preludy; a nic tady nedokáže dělat
pořádně.“

„Já to všechno vím,“ vzlykala Medina-saroté.

„Ale už je to s ním lepší než dřív. A on se pořád
lepší. Je silný, tatínku, a hodný — silnější a hod-
nější než všichni ostatní na celém světě. Má mě
rád — a já mám ráda jeho, tatínku.“

Starého Yacoba nesmírně tížilo, že ji nedokáže
utěšit — a co bylo horšího — oblíbil si pro ledacos
i samého Nuñeze. Tak tedy šel posedět se stařešiny
v poradní síni bez oken, poslouchal, co se mluví,
a v pravou chvíli pak promluvil sám. „Je už to
s ním lepší, než bývalo. Docela určitě jednoho
krásného dne shledáme, že je zrovna tak zdravý
jako každý z nás.“

A pak jeden ze starších, když mnoho a mnoho
přemýšlel, dostal nápad. Byl to největší lékař toho
márůdku, jejich kouzelník, hloubavý a vynalézavý,
takže právě jemu svítlo, jak vlastně toho Nuñeze
zbavit jeho odlišnosti. Když byl jednou Yacob
na radě, vrátil se kouzelník v hovoru k Nuñezovi.
„Přezkoumal jsem si toho Bogotu,“ pravil, „a je
to teď už pro mne jasnější případ. Podle mne by se
skoro jistě dal vyléčit.“

„Však já jsem v to vždycky doufal,“ řekl starý
Yacob.

„Má porušený mozek,“ řekl slepý lékař.
Stařešinové souhlasně zabručeli.

„A čím pak ho má porušený, ptám se?“

„Ach,“ povzdychl si starý Yacob.

„Tímhle,“ odpovídal lékař sám sobě. „Těmhle
zvláštními jamkami, kterým se říká oči a které
máme proto, aby tvořily v obličeji pěkné měkké
důlky, a ty má právě Bogota nemocné, tak ne-
mocné, že mu působí až na mozek. Má je zduřelé,
má na nich řasy, víčka se mu úplně volně po-
hybují, no a tak je jeho mozek ustavičně drážděn
a narušován.“

„Opravdu?“ pravil starý Yacob. „Opravdu?“

„Myslím, že se dá docela určitě říci, že není těžké
ho z toho dočista vyléčit, nepotřebuje k tomu nic

než jednoduchou a lehkou operaci — odstranit to, co dráždění způsobuje.“

„A bude pak zdravý?“

„Bude úplně zdravý, bude z něho úctyhodný občan.“

„Buď požehnáno nebe, že nám dalo vědu!“ pravil starý Yacob a spěchal povědět Nuñezovi o svých růžových nadějích.

Avšak Nuñez přijal tu dobrou zprávu s takovým chladem, až to Yacoba zamrzelo.

„Člověk by skoro řekl,“ povídal, „podle tónu, jakým odpovídáš, že o mou dceru zrovna moc nestojíš.“

A byla to Medina-saroté, která ho začala přemlouvat, aby k slepým chirurgům šel.

„Přece snad ty na mně nebudeš chtít,“ řekl jí, „abych se nadobro vzdal zraku?“

Zavrtěla hlavou.

„Zrak, to je můj celý svět.“

Hlava jí poklesla.

„Je přece tolik krásných věcí, těch úplně nepatrných krásných věcí — kytěk, lišejníků na skálách, jak je třeba měkká a lehká napohled kožesina, daleké nebe a na něm plují načechrané mraky, západy slunce, hvězdy. A ty, ty jsi tady. Už kvůli tobě stojíš za to mít oči, vidět tvou sladkou, vážnou tvář, tvé milé rty, ty tvé drahé, krásné sepnuté ruce... Tyhleto moje oči sis získala, těma očima na tobě lpím, ty mě u tebe drží — a o ty mě chtějí ti zabedněnci připravit. Musel bych tě jenom poslouchat, jen hmatem tě poznávat, už nikdy bych tě nespátřil. Mám tedy sám vejít pod tu střechu ze skály a z kamene, pod tu příšernou klenbu, pod kterou se shrbila vaše představitelství... Ne, to bys ode mne mohla chtít?“ Vystala v něm trýznivá pochybnost. Odmíchl se, na odpověď nenaléhal.

„Chtěla bych,“ řekla, „někdy bych chtěla, abys —“ Nedopověděla.

„Abych co,“ zeptal se s úzkostí.

„Abys nemluvil takhle.“

„Jak abych nemluvil?“

„Já vím, že je to krásná věc — ta tvoje představitelství. Mám ji hrozně ráda, jenže —“

Zamrazilo ho. „Jenže,“ řekl tiše.

Seděla a ani nehlesla.

„Chceš říci — ty si myslíš — že by bylo lepší, kdybych, kdybych snad taky —“

Dovedl chápat věci velice rychle. Vzbouřil se v něm hněv, vztek na chmurné cesty osudu, avšak zároveň se v něm probouzelo i porozumění pro její nemohoucnost pochopit věci — porozumění hraničící až se soucitem.

„Ty moje milá,“ řekl, a podle toho, jak zbledla, poznal, jak silně ji na duši tísní věci, které nedokázala vyslovit. Objal ji, políbil na ouško a dlouho seděli a mlčeli.

„A kdybych na to přistoupil?“ zeptal se velice tiše nakonec.

Chytla ho do náručí a divoce se rozplakala.

„Ach, kdybys ty jen na to chtěl přistoupit,“ vzlykala, „kdybys ty jen chtěl!“

Celý týden před onou operací, která ho měla z otroctví a opovržením pozvednout až na úroveň slepého občana, nepoznal Nuñez, co je spánek, a po všechny vlahé, sluncem prozářené hodiny, které ostatní spokojeně prodřímali, sklesle posedával nebo bloudil bez cíle sem a tam a pokoušel se připravit svou mysl na to, jak překonat ten rozpor. Dal už odpověď, dal už souhlas, a přece si ještě nebyl jist sám sebou. Minula i poslední pracovní noc, v nádheře vzešlo slunce nad zlatými hřebeny a pro něho nastal poslední den, kdy vidí.

Ještě strávil několik minut s Medinou-saroté, než se odebrala spát.

„Zítra,“ pravil, „zítra už neuvidím nic.“

„Srdce moje,“ řekla mu a stiskla mu ruce vši silou, jaké jen byla schopna.

„Nebude tě to moc bolet,“ říkala, „a ty tu bolest vytrpíš, vytrpíš ji pro mě... Ty můj, jestli se to dá splatit jedním ženským srdcem a životem

splatím ti to. Ty můj nejmilejší, ty s nejněžnějším hlasem na světě, já ti to splatím.“

Zaplavila ho lítost nad sebou i nad ní.

Vzal ji do náručí, přitiskl ústa na její rty a pohlédl ještě naposledy do její sladké tváře. „Sbohem! zašeptal tomu drahému pohledu, „sbohem!“

A mlčky se pak odvrátil.

Slyšela, jak se jeho kroky vzdalují, a cosi v jejich rytmu ji uvrhlo do záchvatu vášnivého pláče.

Nechtěl než odejít do osamění, někam, kde se luka bělala narcisy, a zůstat tam až do chvíle, kdy nadejde hodina jeho obětování, avšak pozvedl cestou zraky, uviděl to ráno, to jitro podobné andělu ve zlaté zbroji krácejícímu dolů po úbočích...

Zazdalo se mu, že před touto nádherou jsou on sám i slepý svět tohoto údolí, ba i jeho láska jen pouhopouhá propast hříchu.

Neodbočil do ústraní, jak měl v úmyslu, ale šel dál a dál vpřed, prošel zdí obvodového náspu a šel dál, nahoru do skal, oči stále upřeny na led a sněh zalité sluncem.

Spatřil jejich bezmeznou krásu a v představách dolétl až ke všemu za nimi, čeho se nyní měl navěky vzdát.

Pomyslel na ohromný svět volnosti, z něhož byl vytržen, svět, který mu patřil, v duchu viděl ony odvrácené svahy, jeden obzor za druhým, s Bogotou — místem mnohotvárné úchvatné krásy, nádhery dne a zářivého tajemství noci, s paláci, vodotrysky, sochami a bělostnými budovami — rozloženou půvabně uprostřed nich. Představoval si, jak by se snad za den, snad za víc dalo projít průsmyky a jak by se pak den za dnem blížil jejím rušným ulicím a cestám. Představoval si den po dni cestu po řece, z rozsáhlé Bogoty do ještě rozlehlejšího světa, který byl za ní, městy i vesničkami, pralesem a pouští, den za dnem dolů po rychlé řece, až tam, kde se její břehy rozestupují a kam připlouvají s vlnobitím parníky, až tam, kde člověk dosáhne moře — nezměrného moře

s jeho tisícem ostrovů, s jeho tisícovkami ostrovů, kde dohlédne na jeho lodi v mlžné dálce, na jejich neustávající pouť křížem krážem dálavami světa. Žádná hradba hor kolem, tam se dá vidět skutečná obloha, ne takový talířeček jako tady, ale klenba nesmírné modři, hlubina všech hlubin, v níž plují a krouží hvězdy...

Jeho oči změřily obrovitou stěnu hor bedlivěji a tázavěji.

Kdyby se například člověk pustil tamtou roklí vzhůru a pak tím komínem, vyšel by vysoko nahore u oněch zakrslých borovic; obrůstají tam stěnu kolem dokola, asi je tam římsa, stále stoupá a mizí z propasti kamsi pryč. A co pak? Tenhle výstup zdolat lze. A pak by se snad dala lézt ta stěna, která vede až ke sněhovým polím; a i kdyby to nešlo oním komínem, je tam ještě jeden, východnější, ten by možná posloužil ještě líp jeho záměru. A potom? Potom už by byl tam nahore, na sněhu planoucím jako jantar, a půl cesty k hřebenu té úchvatné samoty by měl už za sebou.

Ohlédl se na vesničku přes rameno, pak se obrátil a upřeně ji pozoroval.

Myslel na Medinu-saroté, byla náhle tak vzdálená, tak nepatrná.

Otočil se znovu proti skalní stěně, po níž k němu dolů sestupoval den.

Pak, s nesmírnou obezřetností, začal lézt.

Když nastal západ, už nestoupal, byl daleko a vysoko. Třebaže už v životě zdolal i vyšší vrcholy, výšiny, do nichž nyní pronikl, ho ohromovaly. Šaty měl potrhané, ruce i nohy samou krev, celý potlučený byl, avšak nyní už se pohodlně rozložil a na tváři se mu objevil úsměv.

Z místa, kde odpočíval, vypadalo to údolí, jako by bylo ve studni, celou mlí pod ním. Šeřilo se v něm už mlhami a soumrakem, zatímco vrcholky kolem něj se proměnily v plamen a světlo a kdejaká drobnost na skálách v blízkém okolí byla zalita jemným půvabem — zelenavé žilky minerálů vyřázely na šedivý povrch kamene, sem tam se

zablyštěly plošky krystalů a docela nablízku jeho
tváře oranžověl nepatrný, droboulinký lišejník.
Propast plnily hluboké, tajemné stíny, modraly se,
přecházely v purpur a purpur opět v zářivou
temnotu, a nad hlavou měl nekonečnou prostoru
nebe. Avšak nic z toho už nevnímal, ležel tu zcela
bez hnutí a stále se usmíval, jako by ho dostatečně
uspokojovalo už to, že unikl z údolí slepých, mezi
nimiž chtěl být králem.

Západ doplál, nadešla noc, a on tam stále ještě le-
žel, usmířen a upokojen pod chladnými hvězdami.

↓ Samuel ?